โกฐก้านพร้าว

ชื่ออังกฤษ Picrorhiza

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Picrorhiza kurroa* Royle ex Benth.

วงศ์ SCROPHULARIACEAE

ถิ่นกำเนิดและการกระจายพันธุ์ ถิ่นกำเนิดทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของป่าหิมพานต์จากแคว้นแคชเมียร์ถึงแคว้นสิกขิมของประเทศอินเดีย มีการปลูกที่สาธารณรัฐประชาชนจีน ธิเบต เนปาล อินเดีย และศรีลังกา

ส่วนที่ใช้ เหง้าแห้ง

สารสำคัญ สารกลุ่ม iridoid glycosides (ประกอบด้วยสาร picrorrhizin เป็นหลัก)

กลิ่น และรส รสขมจัด หวาน มัน มีกลิ่นเฉพาะตัว ไม่น่าดม

การใช้ตามภูมิปัญญา ตำราสรรพคุณยาโบราณของไทยใช้แก้ไข้เรื้อรัง และแก้ไข้ซึ่งมีอาการให้สะอึก แก้หอบ แก้เสมหะเป็นพิษ บำรุงหัวใจให้ชุ่มชื่น บำรุงกระดูก โกฐก้านพร้าวเป็นโกฐชนิดหนึ่งในพิกัดโกฐทั้ง 7 และโกฐทั้ง 9 ตำราอายุรเวทของอินเดียว่า ถ้าใช้ในขนาดต่ำ ๆ จะมีสรรพคุณบำรุงธาตุ ทำให้เจริญอาหาร และเป็นยาระบายอ่อน ๆ แต่ถ้าใช้มากจะเป็นยาบำรุง และเชื่อกันว่าเป็นยาแก้ไข้จับสั่นและเป็นยาขับน้ำดี

การศึกษาทางเภสัชวิทยา

ฤทธิ์ปกป้องตับ สารสกัดที่มีสารกลุ่ม iridoid glycosides (Picroliv) มีฤทธิ์ปกป้องตับได้ดี

ฤทธิ์ต้านการอักเสบ สารสกัด ethyl ether มีฤทธิ์ต้านการอักเสบ ในหนู

ฤทธิ์ปรับระบบภูมิคุ้มกัน สารสกัด ethyl ether มีฤทธิ์กระตุ้นระบบภูมิคุ้มกัน สารสกัดน้ำ มีฤทธิ์ anti-complementary และสารสกัดที่มีสารกลุ่ม iridoid glycosides มีฤทธิ์เพิ่มภูมิต้านทานในหนู

ฤทธิ์ต้านจุลชีพ โกฐก้านพร้าวมีฤทธิ์ต้านเชื้อแบคทีเรียและเชื้อรา

ฤทธิ์ลดระดับไขมันในเลือด สารสกัดน้ำมีฤทธิ์ลดระดับไขมันทั้งชนิดคลอเลสเตอรอล และ triglyceride ในเลือดหนู

การศึกษาทางพิษวิทยา การศึกษาความเป็นพิษเฉียบพลันในหนูขาวพบว่าโกฐก้านพร้าวมีค่า LD_{50} เท่ากับ 2,600 มิลลิกรัม/กิโลกรัม

การศึกษาทางคลินิก

ผลกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกัน สารสกัดที่มีสารกลุ่ม iridoid glycosides มีฤทธิ์เพิ่มภูมิต้านทานในผู้ป่วยโรคเรื้อนที่ติดเชื้อวัณโรคและอาสาสมัคร

ผลต่อกรณีผู้ป่วยตับอักเสบ การศึกษาแบบ randomised, double-blind placebo controlled ในผู้ป่วยไวรัสตับอักเสบเฉียบพลันจำนวน 15 คน เปรียบเทียบกับผู้ป่วยที่ไม่ได้รับยาจำนวน 18 คน พบว่ากลุ่มผู้ป่วยที่รับประทานผงโกฐก้านพร้านขนาด 375 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ จะมีค่า bilirubin, SGOT and SGPT แตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ โดยพบว่าเวลาที่ทำให้ค่า total serum bilirubin ปกติ (2.5 mg%) จะใช้เวลา 27.44 และ 75.9 วัน ตามลำดับ

ข้อห้ามใช้ หญิงมีครรภ์หรือให้นมบุตร และเด็ก

บรรณานุกรม

https://www.dnp.go.th/botany/mplant/index.html

http://www.worldfloraonline.org/

คณะอนุกรรมการจัดทำตำราอ้างอิงยาสมุนไพรไทย ในคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย. ตำราอ้างอิงยาสมุนไพรไทย เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2551.

นพมาศ สุนทรเจริญนนท์ นงลักษณ์ เรืองวิเศษ. คุณภาพเครื่องยาไทย จากงานวิจัยสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท คอนเซ็พท์เมดิคัส จำกัด, 2551.

เอกสารนี้จัดทำโดยคลินิกการประกอบโรคศิลปะ สาขาการแพทย์แผนจีนหัวเฉียว
ใช้เผยแพร่เพื่อเป็นวิทยาทานความรู้แก่ประชาชน